www.wsws.org

ලෝක සමාජවාදී වෙබ් අඩවිය

හතර වන ජාත්‍යන්තරයේ ජාත්‍යන්තර කමිටුවේ ප්‍රකාශනය

සසප/ලෝසවෙඅ ගිම්හාන පාසල 2005

දෙවන දේශනය: විසිවන සියවස අද්දර සංශෝධනවාදයට එරෙහි ව මාක්ස්වාදය

දෙවන කොටස

Lecture two: Marxism versus revisionism on the eve of the twentieth century
Part 2

ඩේවිඩ් නෝත් විසිනි
2005 සැප්තැම්බර් 03

2005 අගෝස්තු මස 14 වැනිදා සිට 20 වැනි දා දක්වා මිචිගන්හි ඈන් ආර්බර්හි දී පැවැත්වුනු සමාජවාදී සමානතා පක්ෂයේ/ලෝසවෙඅ ගිම්හාන පාසලෙහි දී ලෝක සමාජවාදී වෙබ් අඩවියේ කර්තෘ මන්ඩල සභාපති ඩේවිඩ් නෝත් විසින් පවත්වනු ලැබූ "විසිවන සියවස අද්දර සංශෝධනවාදයට එරෙහි ව මාක්ස්වාදය" යන දේශනයේ දෙවන කොටස යි මේ. මේ දේශනය කොටස් තුනකින් පල කෙරේ. මෙය පාසලෙහි පැවැත්වුනු දෙවන දේශනය යි.

සමාජවාදී බලපෑමේ වර්ධනය සහ ධනේශ්වර ප්‍රතිප්‍රහාරය

මුල දී සෙමෙන් වුව මාක්ස්ගේ සහ එංගල්ස්ගේ න්‍යායික කටයුතුවල බලපෑම තමන් දැනෙන්නට සැලැස්වීමට සමත් ව තිබුනේ ය. 1864 දී පිහිටුවනු ලැබූ පලමු ජාත්‍යන්තරය, බකුනින්වාදීන් සමග පැවති කටුක ගැටුම තිබිය දීත් මාක්ස්වාදී අදහස් පැතිරවීමෙහි ලා වැදගත් වේදිකාවක් සම්පාදනය කලේ ය. 1869 අගෝස්තුවෙහි දී අයිසනක්හි පැවැත්වුනු සම්මේලනයක දී ීද්ස්කාැපදනර්එසිජයැ 'රඉැසඑැරච්රඑැස (සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී කම්කරු පක්ෂය) පිහිටුවනු ලැබී ය. මේ පක්ෂය න්‍යායික ව ස්ථිරසාරව වූ මාක්ස්වාදී වැඩපිලිවෙලක් මත පදනම් ව නොපැවතිනි. ලසාලියානු සංකල්ප ජර්මානු කම්කරු පන්තිය මත සැලකිය යුතු දේශපාලන බලපෑමක් පවත්වා ගත් අතර තව දුරටත් වසර ගනනාවක් යනතුරු එසේ පවත්වාගෙන ගියේ ය.

එහෙත් ඉන් පසු ව එලඹි දශකය තුල මාක්ස්වාදය ජර්මනියේ සමාජවාද-හිතැති කම්කරුවන් අතර අධිකාරවත් ස්ථානයක් අත්පත් කරගත්තේ ය. සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පක්ෂය යටපත් කිරීම් වස් බිස්මාක් තන්ත්‍රය දරූ ප්‍රයත්න ප්‍රතිවිරුද්ධ ප්‍රතිඵල ජනනය කලේ ය. රාජ්‍යය ඊනියා "සමාජවාද-විරෝධී" නීති ක්‍රියාත්මක කලා වූ වසර 11 ක කාලයකට පසු, 1890 පැවැත්වුනු මැතිවරනයේ දී එස්පීඩීය සියයට 19.7ක් ඡන්ද එක්රැස් කරගත්තේ ය. ධනේශ්වර පර්යායේ අවසානය නිවේදනය කල වැඩපිලිවෙල සහිත පක්ෂය විසින් නායකත්වය දෙන ලදුව මහාජන දේශපාලන බලවේගයක් වසයෙන් කම්කරු පන්තියේ මතු ව ඒම පාලක පන්තියේ බුද්ධිමය මෙන් ම දේශපාලනික දෘෂ්ටිය කෙරෙහි ද දුරදිග යන්නා වූ බලපෑමක් ඇති කලේ ය.

1880 ගනන් වෙද්දී යුරෝපීය දේශපාලන හා බුද්ධිමය ජීවිතය කෙරෙහි මාක්ස්වාදයේ වර්ධනය වන හා වැඩි වැඩියෙන් බලවත් වූ බලපෑම ධනේශ්වරයට නොතකා හැරිය හැකි නො වී ය. පවත්නා සමාජ පර්යායට එල්ල වූ මේ සා විශාල අභියෝගයකට මුහුන දීම බිස්මාක්ට සහ ඔහුගේ දේශපාලන පොලිසියට පමනක් ඉඩ හල හැක්කක් නොවන බව එය හඳුනාගත්තේ ය. සමාජවාදයේ අර්ථභාරය සරල ව ප්‍රතික්ෂේප කරදැමීම ද ප්‍රමානවත් වූයේ නැත. සමාජවාදයට එරෙහි අරගලය නොවැලැක්විය හැකි ලෙස ම වඩාත් විදග්ධ දෘෂ්ටිවාදාත්මක ස්වරූප අත් කරගත්තේ ය. නානා විධ ක්ෂේත්‍රයන්හි - ආර්ථික විද්‍යාව, සමාජ විද්‍යාව හා දර්ශනය - ධනේශ්වරයේ බුද්ධිමය නියෝජිතයෝ, එහි න්‍යායික සැකැස්ම තුල දුබලතා සොයමින් මාක්ස්වාදය සමග ඔට්ටු වීමට පටන්ගත්හ. මේ නව විවේචනයේ කාන්ටියානු දර්ශනය හා බැඳී ගත් නිරන්තරව මතුවූ අංගයක් වූයේ මාක්ස්වාදය තමන් විද්‍යාවක් හැටියට සාවද්‍ය ලෙස ඉදිරිපත් කර ගෙන ඇති බව යි.

දේශපාලන ව්‍යාපාරයකට මාක්ස්වාදයෙහි ඇති ප්‍රතික්ෂේප කල නොහෙන සම්බන්ධය නිසා එයට විද්‍යාත්මක පර්යේෂනය සඳහා පූර්වාවශ්‍යතාව වන වෛෂයිකත්වය හා මධ්‍යස්ථතාව අහිමි වේ ය යි මේ නව විරුද්ධවාදීහු තර්ක කලහ. මාක්ස්ගේ පර්යේෂන " ධර්මයක් ස්ථාපිත කිරීම භාරගත්තකි... පර්යේෂනයේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ධර්මයක් බිහිවීමක් නො වී ය.... මේ සියලු පද්ධතියක් ම ආවේශගැන්වූයේ ලාලසාව යි.

ඒවාට උපත දුන්නේත් ඒවාගේ ශක්තිය වන්නේත් වඩා පරිපූර්න වූ යුක්තිය උදෙසා ඇති පිපාසය යි඼ මාක්ස්වාදය විද්‍යාවක් නො වේ. එය අඟුටුමිටි සමාජ විද්‍යාවකි, එය වේදනාවේ හැඬුමකි˜[5] යි සමාජ විද්‍යාඥ එමිල් ඩර්ක්හයිම් කියා සිටියේ ය. මාක්ස්වාදී නිගමන විප්ලවවාදී දේශපාලන ලාලසාවන්ගේ නිෂ්පාදිතයක් වන හෙයින් ඊට විද්‍යාවක් විය නොහැකි ය යි ඉතාලියානු ලිබරල් ඉතිහාසඥයෙකු වූ බෙනෙදෙත්තෝ ක්‍රොසේ ඊට සමාන මගක යමින් තර්ක කලේ ය. (6) සියවසකටත් වැඩි කාලයක් තිස්සේ ම මාක්ස්වාදයේ වලංගුභාවය පිලිබඳ ධනේශ්වර-ලිබරල් ප්‍රහාර සංකේන්ද්‍රනය වූයේ එහි විද්‍යාත්මක ස්වරූපය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම මත ය. මේ විවේචනය නිසැකවම බැඳී ඇත්තේ තමන් සමාජවාදය විද්‍යාත්මක පදනමක ස්ථාපිත කලහ යි මාක්ස් සහ එංගල්ස් කියා සිටිද්දී ඔවුන් අදහස් කල දෙය සාවද්‍යකරනයට ලක් කිරීමක් සමග ය. තමන් භෞතික විද්‍යාඥයින් ග්‍රහලෝක පිලිබඳ හෝ තාරකා අතර ප්‍රපංචයන්ගේ චලනය හා පථය නිර්නය කරන අන්දමේ නිශ්චිතතාවකින් සමාජ ආර්ථික ක්‍රියාවලීන් පාලනය කරන්නා වූ නීති සොයාගත් බවක් කිසි ම විටෙක ඔවුහු කියා නොසිටියහ. එවැනි නීති නො පවතී.

කෙසේ වතුදු මෙය කිසිදු ලෙසකින් මාක්ස්වාදයේ විද්‍යාත්මක ස්වභාවය අඩු නො කරයි, එය අවබෝධ කරගත යුත්තේ පහත දැක්වෙන අර්ථයෙනි. සමාජයේ පවත්නා තතු සහ එය වෙනස් කිරීම පිලිබඳ ස්වකීය සැලසුම් අතර සාරභූත හා වෛෂයික හේතුඵලාත්මක සම්බන්ධයක් ස්ථාපිත කරගත නොහුනු පෙර පරම්පරාවක මනෝරාජික චින්තකයින්ගේ අදහස් හා පටිපාටීන්ගෙන් මාක්ස්ගේත් එංගල්ස්ගේත් සමාජවාදය වෙන් වී ගත්තේ ය. මාක්ස් සහ එංගල්ස් විසින් මේ සීමාවන් අතික්‍රමනය කෙරුනේ- පලමු ව, ඉතිහාසය පිලිබඳ භෞතිකවාදී සංකල්පනය විස්තාරනය කිරීමෙන් ද, දෙවනු ව, ධනේශ්වර නිෂ්පාදන මාදිලියේ චලනය පිලිබඳ නීතීන් සොයා ගැනීමෙන් ද වේ. සම්පූර්නයෙන් පූර්වනිශ්චය කල හැකි හා පුනර්කරනය වන පිලිවෙලක් සහිත ව නො ව ප්‍රවනතාවන් හැටියට මෙකී නීතීන් ප්‍රකාශයට පත් වන්නේ ය යන්න ප්‍රකාශ කරනුයේ මාක්ස්වාදයේ සීමාවක් නො ව වෛෂයික සමාජ යථාර්ථයේ අවශ්‍යයෙන් විසමජාතීය හා අභ්‍යන්තර පරස්පරවිරෝධී වූ ස්වරූපය යි.

පුලුල් ව කතා කරන කල්හි මානව සමාජය තුල ආර්ථික ක්‍රියාවලීන්ගේ හා සම්බන්ධතාවන්ගේ තීරනාත්මක භූමිකාව සොයා ගැනීම හා විදහා පෑම, ඉතිහාසය ගූඪත්වහරනය කොට සවිඥ්ඥානික ව අවබෝධ කරගත හැක්කක් බවට පත් කලේ ය. මාක්ස් විසින් ධනවාදය පිලිබඳ සිය පර්යේෂනයන්හි දී වර්ධනය කෙරුනු, පෝෂනය කෙරුනු හා යොදා ගැනුනු - ශ්‍රම ශක්තිය, වටිනාකම, ලාභය වැනි - ප්‍රවර්ග සැබෑ, වෛෂයික ව පවත්නා සමාජ-ආර්ථික සම්බන්ධතාවන්ගේ වියුක්ත න්‍යායික ප්‍රකාශන විය. දේශපාලන පාක්ෂිකත්වය විද්‍යාත්මක වෛෂයිකත්වය සමග නොපෑහෙතියි කියාපෑම වනාහි කුතර්කයකි. පර්යේෂනයේ වලංගුතාව පාක්ෂිකත්වය විසින් බැහැර කෙරෙන්නේ හෝ උපේක්ෂාව විසින් සහතික කෙරෙන්නේ හෝ නැත. පාක්ෂිකත්වය යනු මාක්ස්වාදයේ විද්‍යාත්මක හා වෛෂයික ස්වරූපයට එරෙහි ව පැනෙන තර්කයක් නො වේ; පාක්ෂිකත්වය, පර්යේෂනයෙහි අවංක භාවය හිලවුවට ගෙන ප්‍රත්‍යක්ෂ ව ම සාවද්‍ය නිගමනවලට මග පෑදූ බව එහි දී පෙන්විය යුත්තක් වෙයි.

1890 ගනන්වල මැද භාගය වෙද්දී මාක්ස්වාදය පිලිබඳ නොනැවතී කෙරීගෙන ගිය ධනේශ්වර විවේචනයේ බලපෑම සමාජවාදී ව්‍යාපාරය තුල ද දැනෙන්ට පටන් ගත්තේ ය. ජර්මානු සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී පක්ෂයේ වඩාත් වැදගත් පුද්ගලයෙක් වූ එඩුවාර්ඩ් බර්න්ස්ටයින් - මුලින් ප්‍රවේසමෙන් ද පසු ව දේශපාලන භ්‍රෂ්ටයින්ට සුපුරුදු අප්‍රතිහත උද්‍යෝගයෙන් ද - මාක්ස්වාදයේ විප්ලවවාදී වැඩපිලිවෙලට සිය විරෝධතා මතු කරන්නට විය. ජර්මානු හා ජාත්‍යන්තර සමාජවාදී ව්‍යාපාරයේ බර්න්ස්ටයින් ඉසිලූ ප්‍රමුඛ ස්ථානය හේතුවෙන් - ඔහු එංගල්ස්ගේ බූදල් බලකරුවා විය - මාක්ස්වාදය පිලිබඳ ඔහුගේ විවේචන යුරෝපය පුරා ම සමාජවාදී පක්ෂ තුල අභ්‍යන්තර අරගල ඇවිලවූ සුපතල සිද්ධියක් බවට පත් වීම නොවැලැක්විය හැකි වී ය. මාක්ස්වාදය පිලිබඳ බර්න්ස්ටයින්ගේ "සංශෝධන" අරභයා හටගත් ගැටුමේ, බර්න්ස්ටයින් මත් අපේක්ෂා නොකල හෝ නොපැතූ විරූ පවා වූ පරිමාව ඇඟවුම් කලේ මේ ආරාවුල හුදෙක් පුද්ගලික මූලයන් නො ව ගැඹුරු සමාජීය මූලයන් සහිත වූ බව යි.

මා දැනට මත් සඳහන් කර ඇති පරිදි, ධනේශ්වර න්‍යායිකයින් - දෘෂ්ටිවාදාත්මක ආරක්ෂක යාන්ත්‍රනයක් ලෙස - 1890 ගනන් වෙද්දී සමාජවාදී ව්‍යාපාරයේ වර්ධනයට ආක්‍රමනශීලී අන්දමින් ප්‍රතිචාර දක්වන්නට පටන්ගෙන තිබිනි. එහෙත් මේ ප්‍රතිප්‍රහාරයේ බලපෑම ලෝක ආර්ථික වාතාවරනයෙහි අර්ථභාරී වෙනස් වීම් මගින් හැඩගස්වනු ලැබී ය. 1870 ගනන්වල මැද ආරම්භ වී තිබුනු දිග්ගැස්සුනු ආර්ථික අවපාතය අවසානයේ දී ලාභ මට්ටම්වල ඉහල යාමකට සහ කර්මාන්තයේ හා මූල්‍යයේ ශක්තිමත් ප්‍රසාරනයකට ඉඩ සලසා ඉවත් විය. පසුබැසීම් නැත්තේ නො වූව ද 1890 ගනන්වල මැද ආරම්භ වූ ආර්ථික ප්‍රසාරනය පලමු ලෝක යුද්ධය අද්දර දක්වා ම රැඳී පැවතියේ ය. රලුපරලු අනුභූතික හා යථානුභූතවාදී දෘෂ්ටිකෝනයකින් බැලූ කල, සුලුධනේශ්වරයේ පුලුල් කොටස් හා නිශ්චිත කම්කරු පන්තික ස්තර වලට සාධනීය ව හා පුලුල් ව දැනුනු

බලපෑම ද සහිත ව ධනේශ්වර නිෂ්පාදනයේ හා වෙළඳාමේ මූලික ආර්ථික දර්ශකයන්ගේ හටගත් දෘශ්‍යමාන ශක්තිමත් වීම ධනේශ්වර ක්‍රමය පිලිබඳ සහ විශේෂයෙන් ම එහි විප්ලවවාදී කඩා වැටීමේ ආසන්නතාව පිලිබඳ මාක්ස්වාදී විශ්ලේෂනය ප්‍රශ්නයට භාජනය කලේ ය.

සිය අසාමාන්‍ය ශීඝ්‍ර වර්ධනය, සිය වැඩ පිලිවෙලෙහි න්‍යායික විප්ලවවාදී පදනම වසයෙන් මාක්ස්වාදය රූපික ව පිහිටුවාගැනීම මෙන් ම ප්‍රතිසංස්කරනවාදයේ වැඩීම ද සිදු කල හැකි වූ ජර්මානු කම්කරු ව්‍යාපාරයේ පරස්පර විරෝධයන්ට 1870 ප්‍රන්ස-ප්‍රශියානු යුද්ධයෙන් පසු සිදු වූ ජර්මනියේ දැවැන්ත කාර්මිකකරනයත් බිස්මාර්ක් යටතේ 1871 දී (ජර්මනිය එක්සත් කිරීම සම්පූර්නත්වයට පත් කෙරුනු) අධිරාජ්‍යය රූපික ව පිහිටුවීමත් යන මේවා, යටතින් පැවතුනි. පලමුකොට, ජර්මනියේ නව කර්මාන්ත වර්ධනය වූයේ අතිනවීන තාක්ෂනයන්ගේ පදනම මත ය, එතුලින් මනා ව උගත් හා ඉහලින් නිපුනතා සම්පන්න කම්කරු පන්තියක් මතු ව ආවේ ය. මාක්ස්වාදී සංකල්ප සුබග්‍රාහී ශ්‍රාවකත්වයක් සොයාගත්තේ මේ වැදගත් ස්තරය අතරිනි. එසේ ම ප්‍රශියානු මිලිටරිවාදයේ සම්ප්‍රදායන් තුල ගිලී පැවතියා වූ ද ව්‍යාධිවේදාත්මක ව සියලු ආකාරවල ජනප්‍රිය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයන්ට වෛරී වූ ද හෝහෙන්සොලර්න්-බිස්මාකියානු රාජ්‍ය ව්‍යුහයේ සපුරා ම ප්‍රතිගාමී වූ ස්වරූපය බයාදු ලිබරල් ධනේශ්වරයේ කිසිදු අර්ථවත් විරෝධයකට පාත්‍ර වූයේ නැත.

රාජ්‍යයට එරෙහි මහාජන විරෝධයේ නාභිගත ලක්ෂ්‍යය වූයේ සමාජවාදී ව්‍යාපාරය යි. කම්කරු පන්තික ජීවිතයේ සෑම පැතිකඩක් ම වාගේ අලලාගත් දැවැන්ත සංවිධානාත්මක ජාලයක් සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රය නිර්මානය කලේ ය. ඔගස්ට් බෙබෙල්ගේ නායකත්වය යටතේ එස්පීඩී ය "රාජ්‍යයක් තුල රාජ්‍යයක්" වසයෙන් හඳුන්වනු ලැබූවක් නියෝජනය කලේ ය. සත්තකින් ම දෙවැනි විල්හෙල්ම්, ජර්මානු අධිරාජ්‍යයේ කයිසර් වූ අතර 1860 ගනන්වල මුල පටන් සිය මුලුමහත් වැඩිහිටි ජීවිතය ම සමාජවාදී ව්‍යාපාරය ගොඩනැංවීම සඳහා කැප කල, ඒ උදෙසා පස් වසරකට ආසන්න කාලයක් සිරගත ව සිටි බෙබෙල්, කම්කරු පන්තියේ "කයිසර්" ලෙස ජනප්‍රිය අන්දමින් දැකගනු ලැබී ය.
1880 ගනන්වල ප්‍රති-සමාජවාදී නීතිවලට එරෙහි දුෂ්කර අරගලය දක්වා ආපසු දිවෙන සමාජවාදී ව්‍යාපාරයේ භාවිතය, එහි සංවිධානය ක්‍රමානුකූල ව වර්ධනය ද ශක්තිමත් ද කිරීම මත සංකේන්ද්‍රනය වී පැවතුනේ ය. මේ නිශ්චිත ක්ෂේත්‍රය තුල ජර්මානු ජනතාවට පැවති ඉතා සුප්‍රසිද්ධ දක්ෂතා මාක්ස්වාදය විසින් සම්පාදිත න්‍යායික අන්තර් ඥානයන් විසින් දියුනු තියුනු කෙරිනි. තව ද, ජර්මානු කම්කරු පන්තික සංවිධානයේ වැඩීම, ජර්මානු කර්මාන්තයේ සංවර්ධනය සමග ඓන්ද්‍රීය ව බැඳී පැවතිනි. ජර්මානු කාර්මික-ආර්ථික සංවර්ධනය සහ ජර්මානු ජාතික කම්කරු ව්‍යාපාරයේ වැඩීම අතර වූ ප්‍රගාඪ අභ්‍යන්තර සම්බන්ධතාවෙහි බෙදජනක දේශපාලන ඇඟවුම් 1914 අර්බුදය තුල මැනැවින් පැහැදිලි වීමට නියමිත විය.

1914 අගෝස්තු සිදුවීම් මොන තරම් තැතිගන්වන සුලු වුව ද ඒවා සූදානම් කෙරුනේ ඇත්තෙන් ම දීර්ඝ කාල පරිච්ඡේදයක් තුල ය. මම මේ පිලිබඳ ව පසුව සවිස්තරාත්මක ව කතා කරන්නෙමි. එහෙත් 1914 බෙදවාචකයන්ට මග පෑදීමට නියමිත සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍ර ව්‍යාපාරයේ සංවිධානාත්මක හා දේශපාලන භාවිතාවන්ට සම්බන්ධ සමහර ස්වරූපයන්, 1890 ගනන් මැද භාගය වෙද්දී ම විද්‍යමාන ව පැවැති බව පෙන්වා දීමට මට ඉඩ දෙන්න.

1893 අර්ෆර්ට් වැඩ පිලිවෙල පිලිගැනීම එස්පීඩීය සමාජය විප්ලවීය පරිවර්තනය කිරීමකට රූපික ව කැප කරගත් අතරේ ම ශීඝ්‍ර ආර්ථික ප්‍රසාරනය පිලිබඳ කාල පරිච්ඡේදයක පැවති වෛෂයික කොන්දේසි විසින් බොහෝ දුරට නිර්නය කෙරුනු ජර්මානු සමාජවාදී ව්‍යාපාරයේ භාවිතාව මුඛ්‍ය වසයෙන් ප්‍රතිසංස්කරනවාදී ස්වරූපයක් ගත්තේ ය. ට්‍රොට්ස්කි පසු කලෙක පැවසූයේ හෝහෙන්සොලෙර්න් ජර්මනිය තුල මාක්ස්වාදය විප්ලවවාදී ඉදිරිදර්ශනයක් ප්‍රතිසංස්කරනවාදී භාවිතයක් සමග ඒකාබද්ධ කිරීමේ දුෂ්කර අඩියක පසු වූ බව යි. මේ රාමුව තුල ක්‍රියාකාරී අවකාශයන් දෙකක් සුවිශේෂ වැදගත්කමකින් යුක්ත විය: පලමු ව, ජර්මානු රයිෂ්ටාගය හා විවිධාකාර රාජ්‍ය පාර්ලිමේන්තු තුල සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී නියෝජනය ඉහල දමා ගැනීම අරමුනු කරගත් ඡන්ද ක්‍රියාකාරකම්; දෙවනුව, වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකාරීත්වය - එනම් ධනේශ්වර කර්මාන්තය තුල කම්කරුවන් සංවිධානය කිරීම හා නියෝජනය කිරීම ය.

මෙම ක්ෂේත්‍ර දෙක තුල ම එස්පීඩීය අර්ථාන්විත ප්‍රායෝගික ප්‍රතිඵල අත්පත් කරගත්තේ ය. කෙසේ වතුදු මෙය පැමිනියේ විප්ලවවාදී-මූලෝපායික ආස්ථානයෙන් ගත් කල අර්ථභාරී වන්දියක් ද සමග ය. පාර්ලිමේන්තු කන්ඩායම්වල කටයුතු, ධනේශ්වර රාජ්‍යය කෙරෙන් කම්කරු පන්තියේ දේශපාලන ස්වාධීනතාව පවත්වාගැනීම සහ ප්‍රායෝගික ප්‍රතිඵල නිපදවීම උදෙසා වූ පීඩනය අතර සබඳතාව පිලිබඳ ගනන් නැති අන්දමේ ගැටලු මතු කලේ ය. එස්පීඩීය ජර්මනියේ විශාලතම දේශපාලන පක්ෂය ව පවතිද්දී රයිෂ්ටාගය තුල රදල හා ධනේශ්වර ප්‍රතිවාදීන්ගේ එකතුව විසින් එය ගනනින් පරයන ලදි. එයට පාර්ලිමේන්තු සුලුතරයක් හැටියට ආන්ඩුවේ පියවරවලට එරෙහි ව ඡන්දය ප්‍රකාශ කිරීමට වැඩි යමක් තනි ව කල හැකි නො වී ය.

මේ අසහනකාරී තත්වය මූලධර්මාත්මක තබා සරල විසඳුමක් වත් ඇඟවුම් කලේ නැත. එහෙත් - ධනේශ්වර ලිබරලුන් සමග යම් අන්දමක පාර්ලිමේන්තු සන්ධානයක ස්වරූපයෙන් විසඳුමක් දුටු අංශයක් සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රය තුල, විශේෂයෙන් දකුනු ජර්මනියෙහි පැවතිනි. මෙයට ජාතික නායකත්වය විසින් විරෝධය පල කෙරුනු අතර රයිෂ්ටාගය තුල පක්ෂ කන්ඩායමට නායකත්වය දුන් බෙබෙල් එතුල මේ අන්දමේ පන්ති සහයෝගීතාවකට ඉඩ දීම ප්‍රතික්ෂේප කලේ ය. එසේ වුව ද ජර්මානු ධනේශ්වරයේ අංශයන් සමග ප්‍රායෝගික සහයෝගීතාවක් උදෙසා වූ පීඩනය පැවතියේ ය.

අනෙක් කාර්ය ක්ෂේත්‍රය, වෘත්තීය සමිති, වඩාත් බැරෑරුම් ගැටලු ඉස්මතු කලේ ය. 1870 සහ 1880 ගනන්වල එස්පීඩීය ජර්මානු වෘත්තීය සමිතිවාදයේ වින්නඹුව හැටියට ක්‍රියා කොට තිබිනි. එය වෘත්තීය සමිතිවල මුල් කාලීන වර්ධනය සඳහා නායකත්වය ද මූල්‍යය ද සැපයී ය. එහෙත් 1890 ගනන් වෙද්දී වෘත්තීය සමිති සහ පක්ෂය අතර බලවේගවල සම්බන්ධතාවය වෙනස් වන්නට පටන් ගත්තේ ය. වෘත්තීය සමිති පක්ෂයට වඩා ශීඝ්‍ර අන්දමින් වර්ධනය වන්නට වූ අතර දෙවැන්න පලමුවැන්න විසින් සම්පාදිත සංවිධානාත්මක හා මූල්‍යමය ආධාරය මත වැඩි වැඩියෙන් රඳා පවතින්නට පටන් ගත්තේ ය. එස්පීඩී නායකත්වය තුල බෙබෙල් කන්ඩායම විසින් ඉදිරිපත් කෙරුනු දේශපාලන පථයට රූපික අනුකූලතාවක් පවත්වාගෙන ගිය සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන් විසින් ජර්මනියේ ප්‍රධාන වෘත්තීය සමිති මෙහෙයවනු ලැබිනි. එහෙත් වෘත්තීය සමිති නායකයින්ගේ දෛනික වැඩ කටයුතු නොවැලැක්විය හැකි පරිදි, සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රතිසංස්කරනවාදී ස්වරූපයක් ගති.

බර්න්ස්ටයින් විසින් පරිහරනය කෙරුනු න්‍යායික වට්ටෝරුව ඍජු ව ම ධනේශ්වර ප්‍රති-මාක්ස්වාදී දර්ශනය තුල ජනප්‍රිය ව පැවති ප්‍රවනතාවන්ගේ ආභාසය ලැබූ අතර බර්න්ස්ටයින්ගේ සංශෝධනවාදයට භෞතික ආවේශය සම්පාදනය කෙරුනේ යුරෝපය හා ජර්මනිය තුල පැවැති සමාජ-ආර්ථික කොන්දේසි විසිනි. මේ වෛෂයික සන්දර්භය තුල බර්න්ස්ටයින්ගේ සංශෝධනවාදය පැන නැංගේ ජර්මානු සමාජවාදී ව්‍යාපාරයෙහි වූ සාමාන්‍ය වසයෙන් ප්‍රතිසංස්කරනවාදී භාවිතයේ න්‍යායික ප්‍රකාශනයක් වසයෙනි. මේ වෛෂයික කොන්දේසි සහ ප්‍රායෝගික ක්‍රියාකාරිත්වයක රූපාකාර අඩු හෝ වැඩි වසයෙන්, වෙනත් රටවල් තුල ද පැවතිතාක් දුරට බර්න්ස්ටයින්ගේ සංශෝධනවාදය ජාත්‍යන්තර අනුකූලතාවක් ලබාගත්තේ ය.

මතුසම්බන්ධයි

සටහන්

5. එච්. ස්ටුවර්ට් හ්‍යුග්ස්ගේ *Consciousness and Society* (විඥානය සහ සමාජය) කෘතියේ (නිව් යෝර්ක්: වින්ටේජ්, 1977) උපුටා දක්වා ඇත. 77 පි.

6. එම, 88 පි.

© www.wsws.org